

کد مدرک: CO-F04-02 صفحه 2 از 6	صورتجلسه کمیسیون آب و محیط زیست عادی ☒ فوق العاده ☐ مشترک ☐ رئیس جلسه: محمد علایی دبیر جلسه: عماد رجحانی محل جلسه: ساختمان شماره 2 شماره جلسه: 2 تاریخ برگزاری: 1404 / 03 / 18 ساعت شروع: 07:30 ساعت خاتمه: 10:30	 اتاق بازرگانی، منابع، معادن و کشاورزی خراسان رضوی
-----------------------------------	--	--

وی با انتقاد از انفعال وزارت جهاد کشاورزی در پذیرش مشارکت بخش خصوصی، گفت: لازم است سیاست‌های کشت در استان بر مبنای وضعیت منابع آبی بازتعریف شود. در حال حاضر، نبود سندی جامع مبتنی بر وضعیت منابع آب استان و همچنین ارائه یارانه به محصولات همچون چغندر قند، که با شرایط بحرانی آب در تضاد است، از جمله مواردی است که باید مورد بازنگری قرار گیرد. هادی‌زاده با اشاره به ناترازی در حوزه آب، برق، گاز و زیرساخت‌های لجستیکی، تصریح کرد: در چنین شرایطی امکان توسعه استان وجود ندارد.

وی ضمن انتقاد از غیبت فعال سازمان حفاظت محیط زیست در جلسات، خواستار حضور مؤثر و ارائه گزارش از سوی این سازمان در کمیسیون شد و تاکید کرد: جایگاه سازمان محیط زیست، با توجه به وابستگی آن به نهاد ریاست جمهوری، ایجاب می‌کند که نقش آفرینی بیشتری در این مباحث داشته باشد.

وی با اشاره به صدور پروانه‌های برداشت توسط شرکت آب و فاضلاب در دشت‌های ممنوعه، آن را تخلفی آشکار خواند و افزود: آبفا با استناد به «امنیتی بودن تامین آب شرب» به محدودیت‌های قانونی که بر کشاورزان اعمال شده پایبند نیست و این موضوع باید از سوی کمیسیون و نمایندگان مجلس شورای اسلامی در استان به‌طور جدی رصد و پیگیری شود.

هادی‌زاده همچنین با انتقاد از عملکرد وزارت نیرو در حوزه آبخیزداری و آبخوان‌داری گفت: این وزارتخانه به وظایف ذاتی خود در نگهداری از منابع آبی عمل نکرده و در نتیجه بهره‌برداران کشاورزی متضرر شده‌اند. بر همین اساس، پیشنهاد می‌شود کمیسیون پیگیری دریافت خسارت عدم‌النفع کشاورزان از وزارت نیرو را در دستور کار قرار دهد.

درخواست اصلاح ساختار حقوقی کمیسیون‌های تصمیم‌گیر در حوزه آب

در بخش دیگری از این نشست، احد جعفریان، مشاور حقوقی اتاق اصناف کشاورزی خراسان رضوی با اشاره به ایرادات ساختاری در کمیسیون رسیدگی به امور آب‌های زیرزمینی و نیز کمیسیون صدور پروانه‌های بهره‌برداری از منابع آب سطحی و زیرزمینی استان، تصریح کرد: در این ساختار شیوه برگزاری کمیسیون‌ها اصول اولیه دادرسی رعایت نشده؛ به‌گونه‌ای که ذی‌نفع یا وکیل وی امکان حضور در جلسات را ندارد و عملاً آرای صادره نیز از پیش تعیین‌شده به نظر می‌رسد. برگزاری این جلسات در محل آب منطقه‌ای و بحث‌های تامین مالی آن موجب تضاد منافع شده است. لازم است ساختار حقوقی این کمیسیون‌ها مورد بازبینی قرار گیرد و مکاتبه رسمی در این زمینه با نهادهای بالادستی صورت پذیرد.

در همین راستا، علایی، رئیس کمیسیون آب و محیط زیست اتاق بازرگانی خراسان رضوی نیز با تاکید بر ضرورت اصلاح این سازوکارها، گفت: مکاتباتی مستند و حقوقی باید با اتاق ایران و وزارت نیرو صورت گیرد تا در نهایت، اتاق ایران بتواند جمع‌بندی موضوع را برای بررسی در مجلس شورای اسلامی و دولت ارائه کند.

وی خاطرنشان کرد: ناپختگی ساختاری در کمیسیون‌های فعلی رسیدگی به امور منابع آب مشهود است و این ساختارها تاکنون نتوانسته‌اند رضایت بخش خصوصی را جلب کنند؛ لذا استفاده از ظرفیت کمیسیون حمایت حقوقی و قضایی از کسب‌وکارها اتاق مشهد در این مسیر ضروری است.

مطالبه جدی برای اجرای بندهای برنامه هفتم توسعه در حوزه آب

حمیدرضا رضوی‌خیبر، مدیرعامل صندوق حمایت از توسعه بخش کشاورزی خراسان رضوی نیز، با بیان اینکه کمیسیون‌های رسیدگی به امور آب‌های زیرزمینی و صدور پروانه‌های آب سطحی از منظر قانونی مشکلی ندارند، تصریح کرد: مشکل اصلی، در نحوه اجرا و تفسیرهای سلیقه‌ای از مقررات است.

رضوی‌خیبر با اشاره به ماده ۲۶ قانون افزایش بهره‌وری بخش کشاورزی و منابع طبیعی، اظهار کرد: بر اساس این ماده، وزارت نیرو مکلف است تحویل آب کشاورزی به بهره‌برداران را بر مبنای رویکرد تقاضامحور و به‌صورت حجمی، با در نظر گرفتن ظرفیت حوضه‌های آبریز، سند ملی آب و شرایط زیست‌محیطی و اقتصادی اجرایی کند. همچنین ماده ۲۷ این قانون دولت را موظف می‌داند تا با مدیریت منابع و بودجه، سالانه دست‌کم ۱۵ درصد از متوسط نزولات آسمانی را از طریق آبخیزداری و آبخوان‌داری به منابع آبی کشور بیفزاید.

کد مدرک: CO-F04-02 صفحه 3 از 6	صورتجلسه کمیسیون آب و محیط زیست عادی ☒ فوق العاده ☐ مشترک ☐ رئیس جلسه: محمد علایی دبیر جلسه: عماد رجحانی محل جلسه: ساختمان شماره 2 تاریخ برگزاری: 1404 / 03 / 18 ساعت شروع: 07:30 ساعت خاتمه: 10:30 شماره جلسه: 2	 اتاق بازرگانی، منابع، معاون کشاورزی خراسان رضوی
-----------------------------------	--	---

مدیرعامل صندوق حمایت از توسعه بخش کشاورزی استان با انتقاد از بی‌توجهی به بخشنامه اخیر درباره پدیده فرونشست زمین، گفت: این بخشنامه بدون توجه به آسیب‌های جبران‌ناپذیر وارد بر بخش کشاورزی صادر شده و باید از منظر کارشناسی مورد بازنگری قرار گیرد. البته تصمیم‌گیری در این زمینه در سطح استانی ممکن نیست و باید مطالبه‌گری از مراجع ملی صورت گیرد.

وی در ادامه با اشاره به طرح مدیریت یکپارچه آب در برنامه هفتم توسعه خاطرنشان کرد: با وجود درج این مهم در برنامه، بودجه‌ای برای اجرای آن پیش‌بینی نشده است. بر این اساس، لازم است اجرای بندهای ۷ و ۱۱ این برنامه، که به مدیریت حوضه‌ای منابع آب اختصاص دارد، به‌طور جدی پیگیری شود.

وی با انتقاد از بی‌توجهی به مدیریت آب‌های سطحی افزود: با گذشت بیش از شش سال از تدوین سند سازگاری با کم‌آبی، همچنان هیچ برنامه‌ای برای مهار و بهره‌برداری اصولی از آب‌های سطحی و تعیین حق‌آبه‌بران وجود ندارد. در این حوزه نیز باید نقش‌آفرینی جهاد کشاورزی و مطالبه‌گری بخش خصوصی پررنگ‌تر شود.

حضور تشکلهای کشاورزی در تصمیم‌گیری‌های آبی الزامی است

در بخش دیگری از نشست، احمدرضا رضازاده، رئیس اتاق اصناف کشاورزی خراسان رضوی، با اشاره به طولانی شدن مذاکرات میان وزارت جهاد کشاورزی و وزارت نیرو در موضوع مدیریت مشارکتی منابع آب، گفت: یکی از مهم‌ترین دلایل این تاخیر، اختلاف بر سر حضور نماینده کشاورزان در کمیسیون بود. در نهایت وزارت نیرو تنها با حضور نماینده‌ای بدون حق رأی موافقت کرد؛ با این حال، حتی این بند توافق‌نامه نیز تاکنون اجرایی نشده است.

برنامه عملیاتی آب منطقه‌ای خراسان رضوی برای مدیریت منابع در چهارچوب سند سازگاری با کم‌آبی

در ادامه نشست، مجتبی برغمندی، معاون برنامه‌ریزی شرکت آب منطقه‌ای خراسان رضوی با اشاره به وضعیت بارندگی در استان طی سال آبی ۱۴۰۳-۱۴۰۴ اظهار کرد: میزان بارش استان نسبت به میانگین بلندمدت، ۲۶ درصد و در مشهد ۲۵ درصد کاهش داشته است. همچنین در مقایسه با سال آبی گذشته، بارش‌ها در سطح استان ۵ درصد و در مشهد ۱۴ درصد کاهش یافته است.

وی در بیان سهم‌بری بخش‌ها از منابع آبی استان، اعلام کرد: هم‌اکنون ۸۱.۵ درصد از آب در بخش کشاورزی، ۱۳.۷ درصد در بخش شرب و بهداشت، ۳.۱ درصد در بخش خدمات و تنها ۱.۷ درصد در بخش صنعت مصرف می‌شود.

برغمندی با اشاره به شکل‌گیری شورای حفاظت از منابع آب زیرزمینی براساس ماده ۶ تصویب‌نامه ضوابط ایجاد تعادل میان منابع و مصارف آب، خاطرنشان کرد: این شورا به ریاست استاندار و با حضور نهادهایی از جمله جهاد کشاورزی، محیط‌زیست، نیروی انتظامی، شرکت‌های آب و برق منطقه‌ای و همچنین نمایندگان تشکلهای آب‌بران تشکیل می‌شود و مأموریت آن اجرای ضوابط اجرایی حفظ منابع زیرزمینی است.

برنامه‌ریزی برای حذف اضافه‌برداشت و مدیریت چاه‌های غیرمجاز

برغمندی در تشریح برنامه سازگاری با کم‌آبی استان، عنوان کرد: در گام نخست که تا پایان سال ۱۴۰۵ دنبال می‌شود، هدف رسیدن به کسری صفر در منابع آب زیرزمینی از طریق کاهش اضافه‌برداشت‌ها و حذف چاه‌های غیرمجاز با مجموع صرفه‌جویی ۷۷۱ میلیون متر مکعب است.

به گفته وی، گام دوم برنامه از سال ۱۴۰۵ تا ۱۴۲۰ تعریف شده و شامل کاهش باقی‌مانده اضافه‌برداشت‌ها با استفاده از بند «ز» ماده ۲۹ قانون توزیع عادلانه آب و با هدف صرفه‌جویی ۷۱۰ میلیون متر مکعب از منابع زیرزمینی خواهد بود.

معاون برنامه‌ریزی آب منطقه‌ای خراسان رضوی اقدامات اجرایی این برنامه را شامل تعیین تکلیف چاه‌های غیرمجاز، کاهش برداشت غیرمجاز، برقی‌سازی چاه‌های دیزلی، نصب کنترلر بر روی چاه‌های کشاورزی و به‌روزرسانی کنتورهای هوشمند عنوان کرد.

وی افزود: در فاز نهایی، پس از مدیریت چاه‌های غیرمجاز، برنامه تعدیل پروانه‌های مجاز با هدف دستیابی به تراز منابع آب قابل برنامه‌ریزی اجرا خواهد شد. او بر ضرورت جلب مشارکت بهره‌برداران برای اجرای این برنامه تأکید کرد.

وضعیت نصب کنتورهای هوشمند

کد مدرک: CO-F04-02 صفحه 4 از 6	صورتجلسه کمیسیون آب و محیط زیست عادی ■ فوق العاده □ مشترک □			 اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی خراسان رضوی
	محل جلسه: ساختمان شماره 2 ساعت خاتمه: 10:30	دبیر جلسه: عماد رجحانی ساعت شروع: 07:30	رئیس جلسه: محمد علایی تاریخ برگزاری: 1404 / 03 / 18	

برغمدي از اقدامات صورت گرفته در زمينه نصب كنتورهاي هوشمند نيز گزارشي ارائه كرد و گفت: تاكنون ۸۹۴۷ حلقه چاه كشاورزي واجد شرايط نصب كنتور شناسايي شده و از اين ميان تنها ۴۳ دستگاه مورد تايد شركت آب منطقه‌اي قرار گرفته است. در حوزه شرب نيز يك هزار و ۲۳۵ كنتور نصب شده و شركت آبفا در مشهد و ساير شهرستان‌هاي استان به ترتيب ۴۵۲ و ۷۴۰ كنتور نصب كرده‌اند. وي بر نقش اتاق بازرگاني در پيگيري مطالبات بهره‌برداران و كمك به اصلاح قوانين از طريق طرح آن در سطح ملي تاكيد كرد.

هشدار درباره افت بهره‌وري و عدم پايداري منابع

برغمدي با اشاره به وجود ۳۴ دشت ممنوعه در استان گفت: حتي در دشت‌هايي كه آزاد اعلام شده‌اند، عملاً منابع آبي براي برداشت وجود ندارد. بنابر اين در صورت عدم ارتقاي بهره‌وري و استفاده از دانش‌هاي نوين، تامين آب شرب نيز با چالش مواجه خواهد شد و تحقق توسعه پايدار در شرايط فعلي غيرممکن است.

لزوم بهره‌گيري از پساب در كشاورزي

در ادامه نشست، سيد محمدرضا علوي مقدم، رئيس پژوهشكده محيط‌هاي خشك دانشگاه آزاد اسلامي مشهد با تاكيد بر ضرورت استفاده از پساب تصفيه‌شده در كشاورزي، اظهار كرد: در كمربند خشك زمين نمي‌توان نسبت به بهره‌گيري از پساب بي تفاوت بود. كشورهاي پيشرفته با تدوين دستورالعمل‌هاي مشخص، اين موضوع را در دستور كار قرار داده‌اند و ما نيز بايد از نگرش‌هاي غلط در اين حوزه فاصله بگيريم.

کد مدرک: CO-F04-02 صفحه 5 از 6	صورتجلسه کمیسیون آب و محیط زیست			 اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی خراسان رضوی
	عادی ■	فوق العاده □	مشترک □	
	رئیس جلسه: محمد علایی	دبیر جلسه: عماد رجحانی	محل جلسه: ساختمان شماره 2	
	شماره جلسه: 2 تاریخ برگزاری: 18 / 03 / 1404		ساعت شروع: 07:30 ساعت خاتمه: 10:30	

❖ مصوبات جلسه:

ردیف	دستور کار	شرح مصوبه	اقدامات مرتبط	مهلت اقدام
1	گزارش سال آبی و برنامه شرکت های آب و آب و فاضلاب مشهد و استان برای مدیریت آب	با توجه به ضرورت تدقیق و یکپارچه سازی جمع آوری آمار مربوط به بیلان آب دشت های استان در مدیریت آب، ضرورت دارد برداشت از همه چاه ها فارغ از کاربری آن به یک دقت و نسبت مجهز به کنتور هوشمند شود. با توجه به پوشش کم چاه های شرب و بهداشت بر مبنای آمار اعلامی آب منطقه ای، و پذیرش نماینده محترم شرکت آب و فاضلاب مشهد، مقرر شد در جلسه آتی ارائه ای از وضعیت پایش و تجهیز چاه های آب شرب و بهداشت در این خصوص دریافت شود.	ارائه گزارش شرکت آب و فاضلاب مشهد از نحوه پایش و مدیریت داده مربوط به چاه های مرتبط با فعالیت این شرکت.	1 ماه
2	خارج از دستور	با توجه به اعتراض اعضای کمیسیون آب و محیط زیست نسبت به بروز تضاد منافع در ساختار «کمیسیون رسیدگی به امور آب های زیرزمینی» که در شرکت آب منطقه ای برگزار می گردد، و همچنین عدم رعایت اصل بی طرفی در پرداخت حق الزحمه صاحبان رای در کمیسیون آب های زیرزمینی، مقرر شد پیشنهادات اعضا با مشارکت کمیسیون «حمایت حقوقی و قضائی از کسب و کارها» در قالب لایحه اصلاحی تهیه و به جهت طرح در اتاق ایران به ریاست اتاق خراسان رضوی اعلام شود.	مطالعات مقدماتی و پیشینه موضوع به همراه طرح راهکار اولیه با کمیسیون «حمایت حقوقی و قضائی از کسب و کارها» ی لتاق به منظور طرح در جلسه مشترک به اشتراک گذاشته شود.	1 ماه
		با توجه به حجم بالای پساب تولیدی در دشت مشهد و استفاده غیر ایمن آن در کشاورزی، و ضرورت مدیریت یکپارچه آب و پساب، مقرر شد کمیته ای تخصصی باحضور کارشناسان و نمایندگان شرکت آبفا، اداره کل محیط زیست، و جهاد کشاورزی برای بررسی سیاست های مدیریت و تخصیص بهینه پساب در استان تشکیل گردد.	کمیته ظرف مدت 4 ماه بسته پیشنهادی مدیریت یکپارچه آب و پساب در دشت مشهد را با احصاء نظر خبرگان و کارشناسان این حوزه و نمایندگان دستگاه های متولی آماده و به کمیسیون ارائه نماید.	4 ماه

کد مدرک: CO-F04-02 صفحه 6 از 6	صورتجلسه کمیسیون آب و محیط زیست عادی ■ فوق العاده □ مشترب □	 آتاق بازرگانی، منابع، معاون کشاورزی خراسان رضوی
	رئیس جلسه: محمد علایی دبیر جلسه: عماد رجحانی محل جلسه: ساختمان شماره 2 تاریخ برگزاری: 18 / 03 / 1404 ساعت شروع: 07:30 ساعت خاتمه: 10:30 شماره جلسه: 2	

❖ لیست حاضرین:

ردیف	نام و نام خانوادگی	سمت	سازمان مربوطه
1	محمد علایی	رئیس	کمیسیون آب و محیط زیست
2	عماد رجحانی	دبیر	کمیسیون آب و محیط زیست
3	اسماعیل برادران حسینی	رئیس هیئت مدیره	انجمن آب دشت مشهد
4	مجتبی برغمندی	معاون برنامه ریزی	شرکت آب منطقه ای خراسان رضوی
5	فرشته تقی زاده	عضو هیئت مدیره	شبکه سمن های محیط زیستی خراسان رضوی
6	ثمانه توکلی امینیان	مدیر دفتر توسعه پایدار	شرکت آب و فاضلاب مشهد
7	احد جعفریان	مشاور حقوقی	نظام صنفی کشاورزی استان
8	کتایون دل زنده	معاون برنامه ریزی	شرکت آب و فاضلاب خراسان رضوی
9	احمد رضا رضازاده	دبیر اجرایی	نظام صنفی کشاورزی استان
10	حمیدرضا رضوی خبیر	مدیر عامل	صندوق حمایت از توسعه بخش کشاورزی
11	غلامحسین ساریان	کارشناس	کشاورزی
12	سید محمدرضا علوی مقدم	رئیس	پژوهشکده محیط های خشک
13	محمد رضا فلفلانی	مدیرعامل	خانه هم افزایی آب و انرژی
14	مهدی کلاهی	عضو هیئت علمی	دانشگاه فردوسی
15	ابراهیم میرزایی	کارشناس	آب
16	غلامحسین هادی زاده رئیسی	رئیس	خانه کشاورز
17	رضا براتی	کارشناس برنامه ریزی	شرکت آب منطقه ای
18	سلیمان فرامرزی	عضو	خانه کشاورز
19	راضیه آزاد	خبرنگار	